

Сербін Микола Миколайович,
провідний фахівець з організації наукової
роботи Запорізького НДЕКЦ МВС України,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОДНОЧАСНОГО ДОПИТУ ДВОХ ЧИ БІЛЬШЕ ВЖЕ ДОПИТАНИХ ОСІБ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ВТЕЧІ З МІСЦЯ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб прийнято розглядати як різновид допиту, що зовсім не виключає визнання його самостійною слідчою (розшуковою) дією, безпосередні цілі й процесуальний порядок проведення якого окремо встановлюються нормами кримінально-процесуального закону.

Так, ч. 9 ст. 224 Кримінального процесуального кодексу України передбачає можливість одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб для з'ясування причин розбіжностей у їхніх показаннях [1].

Сутність одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб, на відміну від інших слідчих (розшукових) дій, пов'язаних із отриманням показань, полягає в тому, що спільний допит осіб, які раніше дали суперечливі показання, дозволяє використовувати позитивний психологічний вплив правдивих та повних показань одного з учасників на зміну несумлінної позиції у кримінальному провадженні іншого учасника.

Одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб під час розслідування втечі з місця позбавлення волі (ст. 393 Кримінального кодексу України) [2], не є єдиним способом усунення (подолання) таких суперечностей. Тому, щоразу перед його проведенням слідчий зобов'язаний вирішити два взаємопов'язаних тактичних завдання: чи варто проводити одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб у даній ситуації розслідування (надійність досягнення її цілей) і які можливі негативні наслідки її проведення (врахування ступеня тактичного ризику) [3, с. 69].

В тактико-криміналістичному контексті доцільно проводити одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб лише тоді, коли є повна переконаність у тому, що показання однієї з допитаних осіб є правдивими, і розголошення показань одного із засуджених перед іншим не призведе до небажаних для розслідування втечі з місця позбавлення волі і діяльності виправної колонії результатів.

В зв'язку з цим, за наявності істотних суперечностей у показаннях свідків або підозрюваних, проведення за їх участю одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб у більшості випадків небажане, а часом і взагалі неприпустиме.

В цілому це пов'язано, насамперед, з тим, що при характерній для сумлінних свідків із числа засуджених нестійкості позиції у кримінальному провадженні ризик її зміни на одночасному допиту двох чи більше вже допитаних осіб з іншим засудженим (найчастіше підозрюваним), дуже значний. Це потрібно враховувати при вирішенні в кожному конкретному випадку питання про тактичну доцільність проведення зазначеної слідчої (розшукової) дії між згаданими особами.

Висновок про ймовірність досягнення цілей майбутнього одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб залежить передусім від наявності в ситуації розслідування умов, які дають підстави вважати, що її сумлінний учасник не змінить своїх правдивих показань.

Для подібного висновку зазвичай недостатньо одержання його добровільної згоди на участь в одночасному допиті двох чи більше вже допитаних осіб.

В першу чергу необхідна всебічна оцінка взаємин, що склалися між можливими учасниками даної слідчої (розшукової) дії в період відбуття покарання у виправній колонії; їх становища в середовищі засуджених (зв'язки в цьому середовищі) та особистих якостей; реальності і характеру несприятливих особистих наслідків, яких може побоюватися свідок (потерпілий) або підозрюваний при дачі правдивих показань на одночасному допиті двох чи більше вже допитаних осіб.

Оцінюючи ймовірну позицію на майбутньому одночасному допиті двох чи більше вже допитаних осіб свідків (потерпілих) та підозрюваних, які дали на попередніх допитах правдиві показання, кожного разу необхідно з'ясувати, яких несприятливих особистих наслідків вони можуть побоюватися. Для цього перед одночасним допитом двох чи більше вже допитаних осіб може проводитися бесіда з засудженим, здійснюватися аналіз матеріалів кримінального провадження чи проведення цільових оперативних заходів.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: прийнятий 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.

2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.

3. Лукашевич В. Г. Тактика общения следователя с участниками отдельных следственных действий: учебное пособие. – К.: НИ и РИО КВШ МВД СССР, 1989. – 88 с.